

گزارش جهانی عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی

نویسنده: سازمان جهانی بهداشت

مترجمان: دکتر کیانوش عبدی - دکتر مریم هدایتی - دکتر شاهین سلطانی

سید احسان هاشمی فیض آبادی - امیر قنبری اردی

گزارش جهانی عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی

نویسنده: سازمان جهانی بهداشت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گزارش جهانی عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی

مترجمان:

دکتر کیانوش عبدی - دکتر مریم هدایتی - دکتر شاهین سلطانی
سید احسان هاشمی فیض آبادی - امیر قنبری اردی

ویراستاران:

دکتر کیانوش عبدی - دکتر مریم هدایتی

عنوان و نام پدیدآور	: گزارش جهانی عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی / [سازمان جهانی سلامت (WHO)؛ مترجمان کیانوش عبدی... (و دیگران)؛ ویراستاران کیانوش عبدی، مریم هدایتی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، انتشارات، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۹ ص؛ ۲۲×۲۹ س.م.
شابک	: ۷-۳۴-۷۹۸۴-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Global Report on Health Equity for Persons with Disabilities, 2022.
یادداشت	: مترجمان کیانوش عبدی، مریم هدایتی، شاهین سلطانی، سیداحسان هاشمی فیض آبادی، امیر قنبری اردی.
موضوع	: معلولان -- سلامتی و بهداشت People with disabilities -- Health and hygiene برابری -- جنبه‌های بهداشتی Equality-- Health aspects پزشکی -- خدمات -- دسترس پذیری Health services accessibility
شناسه افزوده	: عبدی، کیانوش، ۱۳۵۵ - مترجم، ویراستار
شناسه افزوده	: هدایتی، مریم، ۱۳۶۵ - ویراستار
شناسه افزوده	: سازمان بهداشت جهانی
شناسه افزوده	: World Health Organization
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
شناسه افزوده	: University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences
رده بندی کنگره	: HV۱۵۶۸
رده بندی دیویی	: ۳۶۲/۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۰۸۹۹۲۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

نام کتاب: گزارش جهانی عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی

مترجمان: دکتر کیانوش عبدی - دکتر مریم هدایتی - دکتر شاهین سلطانی - سید احسان هاشمی فیض آبادی - امیر قنبری اردی

ویراستاران: دکتر کیانوش عبدی - دکتر مریم هدایتی

شابک: ۷-۳۴-۷۹۸۴-۶۲۲-۹۷۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

سال چاپ: ۱۴۰۴

نوبت چاپ: اول

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

تلفکس: ۷۱۷۳۲۲۲۰

با قدردانی از همکاری

● صفحه آرا: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبانها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است.

گزارش جهانی درباره برابری سلامت برای افراد دارای ناتوانی

مشخصات کتابشناختی

- عنوان: گزارش جهانی درباره برابری سلامت برای افراد دارای ناتوانی
- سازمان منتشر کننده: سازمان جهانی سلامت (WHO)
- سال انتشار: ۲۰۲۲
- شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک):
 - نسخه الکترونیکی: ۹۷۸-۹۲-۴-۰۰۰۶۳۶۰
 - نسخه چاپی: ۹۷۸-۹۲-۴-۰۰۶۳۶۱-۷
- مجوز انتشار: این اثر تحت مجوز کرییتیو کامنز انتساب-غیرتجاری-اشتراک گذاری مشابه ۳.۰ بین دولتی منتشر شده است. اطلاعات بیشتر درباره این مجوز: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>; (CC BY-NC-SA 3.0 IGO)

شرایط استفاده از این اثر:

با استناد به شرایط این مجوز، شما مجاز به کپی برداری، توزیع مجدد و اقتباس از این اثر برای اهداف غیرتجاری هستید، به شرط آنکه به درستی به منبع اصلی ارجاع داده شود، همانطور که در زیر آمده است. در هرگونه استفاده از این اثر، نباید هیچگونه القای تأییدیه سازمان جهانی سلامت (WHO) نسبت به سازمان‌های خاص، محصولات یا خدمات وجود داشته باشد. استفاده از لوگوی WHO مجاز نیست. اگر این اثر را اقتباس می‌کنید، موظف هستید اثر خود را تحت همان مجوز کرییتیو کامنز یا یک مجوز مشابه منتشر کنید.

در صورت ترجمه این اثر، سلب مسئولیت زیر را به همراه استناد پیشنهادی اضافه کنید:

«این ترجمه توسط سازمان جهانی سلامت (WHO) تهیه نشده است. WHO در قبال محتوای ترجمه یا صحت آن مسئولیتی ندارد. نسخه اصلی انگلیسی، نسخه معتبر و الزام آور است.»

حل اختلاف:

هرگونه میانجیگری مرتبط با اختلافات ناشی از این مجوز، مطابق با قوانین میانجیگری سازمان جهانی مالکیت فکری (<http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules/>) انجام خواهد شد.

شیوه ارجاع پیشنهادی:

گزارش جهانی درباره برابری سلامت برای افراد دارای معلولیت. ژنو: سازمان جهانی سلامت؛ ۲۰۲۲. مجوز: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

اطلاعات فهرست‌نویسی پیش از انتشار (CIP)

اطلاعات فهرست‌نویسی پیش از انتشار در وب سایت زیر در دسترس است: <http://apps.who.int/iris>

فروش، حقوق و مجوزدهی:

برای خرید نشریات WHO به وب سایت زیر مراجعه کنید: <http://apps.who.int/bookorders>

برای ارسال درخواست استفاده تجاری و سؤالات مربوط به حقوق و مجوزدهی، به وبسایت زیر مراجعه کنید:

<https://www.who.int/copyright>

مواد متعلق به اشخاص ثالث:

اگر می‌خواهید از مطالب این اثر که به اشخاص ثالث نسبت داده شده است، مانند جداول، نمودارها یا تصاویر، استفاده مجدد کنید، مسئولیت تعیین نیاز به مجوز برای استفاده مجدد و اخذ مجوز از دارنده حق چاپ بر عهده شما است. ریسک ادعاهای ناشی از نقض هر مؤلفه متعلق به اشخاص ثالث در این اثر، به‌طور کامل بر عهده کاربر است.

سلب مسئولیت‌های کلی:

عناوین به کار رفته و ارائه مطالب در این نشریه، بیانگر هیچگونه اظهارنظری از سوی سازمان جهانی سلامت (WHO) در مورد وضعیت حقوقی هر کشور، قلمرو، شهر یا منطقه یا مقامات آن، یا در مورد تعیین مرزها یا حدود آن‌ها نیست. خطوط نقطه چین و خطوط تیره روی نقشه‌ها، خطوط مرزی تقریبی را نشان می‌دهند که ممکن است هنوز توافق کامل در مورد آن‌ها وجود نداشته باشد.

ذکر شرکت‌های خاص یا محصولات تولیدکنندگان خاص به معنای تأیید یا توصیه آن‌ها توسط WHO نسبت به سایر محصولات مشابهی که ذکر نشده اند، نیست. به استثنای اشتباهات و حذف‌های احتمالی، نام محصولات اختصاصی با حروف بزرگ ابتدایی مشخص شده است.

سازمان جهانی سلامت (WHO) تمام اقدامات معقول را برای تأیید صحت اطلاعات موجود در این نشریه انجام داده است. با این حال، مطالب منتشر شده بدون هیچ گونه ضمانتی، چه صریح و چه ضمنی، توزیع می‌شود. مسئولیت تفسیر و استفاده از مطالب بر عهده خواننده است.

سازمان جهانی سلامت (WHO) در هیچ صورت مسئولیتی در قبال خسارت ناشی از استفاده از آن ندارد.

** طراحی مفهومی: Inis Communication

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

vii	پیش‌گفتار.....	۲	
viii	قدردانی.....	۱۲	
xii	مخفف‌ها و کلمات اختصاری.....	۱۵	
۲	مقدمه.....	۱۷	
۱۲	فصل ۱. عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی.....	۱۹	
۱۵	۱.۱ افراد دارای ناتوانی و تجربه آن‌ها از نابرابری در سلامت.....	۲۰	
۱۷	۱.۲ عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی یک تعهد دولتی است.....	۲۲	
۱۹	۱.۳ بخش بزرگی از جمعیت دارای ناتوانی هستند.....	۲۳	
۲۰	۱.۳.۱ تخمین شیوع ناتوانی در سال ۲۰۲۱.....	۲۲	
۲۲	۲.۳.۱ روندهای زمانی.....	۲۲	
۲۲	۳.۳.۱ تخمین شیوع چگونه با سایر مطالعات مرتبط است؟.....	۱.۴ پرداختن به عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی، دستیابی به اولویت‌های سلامت جهانی را پیش خواهد برد.....	۲۳
۲۳	۱.۴.۱ دستیابی به پوشش همگانی سلامت.....	۲۵	
۲۵	۱.۴.۲ ترویج جمعیت سالم‌تر.....	۲۷	
۲۷	۱.۴.۳ رسیدگی به شرایط اضطراری سلامت.....	۲۹	
۲۹	۱.۵ پرداختن به نابرابری‌های سلامت برای افراد دارای معلولیت به نفع همه است.....	۳۱	
۳۱	۱.۶ عدالت در سلامت و مشارکت معنادار در جامعه.....	۳۴	
۳۴	۱.۷ عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی: یک سرمایه‌گذاری ضروری.....	۳۵	
۳۵	فصل ۲. نابرابری‌های سلامت تجربه شده توسط افراد دارای ناتوانی و عوامل تأثیرگذار بر آن‌ها.....	۴۶	
۴۶	۲.۱ نابرابری‌های سلامت که افراد دارای ناتوانی با آن مواجه هستند.....	۴۸	
۴۸	۲.۱.۱ مرگ‌ومیر.....	۴۹	
۴۹	۲.۱.۲ بیماری.....	۵۰	
۵۰	۲.۱.۳ عملکرد.....	۵۱	
۵۱	۲.۲ عوامل مؤثر در نابرابری سلامت برای افراد دارای ناتوانی.....	۵۲	
۵۲	۲.۲.۱ عوامل ساختاری.....	۵۷	
۵۷	۲.۲.۲ تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت.....	۶۹	
۶۹	۲.۲.۳ عوامل خطر.....	۷۱	
۷۱	۲.۲.۴ نظام سلامت.....		

۱۲۴	فصل ۳. پیشبرد عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی در بخش سلامت
۱۳۲	۳.۱. تعهد سیاسی، رهبری و حاکمیت
۱۴۷	۳.۲. تأمین مالی سلامت
۱۵۰	۳.۳. مشارکت جوامع و سایر ذینفعان، از جمله ارائه دهندگان بخش خصوصی
۱۵۸	۳.۴. مدل‌های مراقبت
۱۶۶	۳.۵. نیروی کار سلامت و مراقبت
۱۷۰	۳.۶. زیرساخت فیزیکی
۱۷۳	۳.۷. فناوری‌های دیجیتال برای سلامتی
۱۷۶	۳.۸. سیستم‌های بهبود کیفیت مراقبت
۱۷۹	۳.۹. پایش و ارزیابی
۱۸۳	۳.۱۰. سیاست‌گذاری و تحقیقات نظام‌های سلامت
۱۹۶	فصل ۴. اصول پیشنهادی برای اجرا
۱۹۷	اصل پیشنهادی ۱: گنجاندن عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی در مرکز هر اقدام بخش سلامت
	اصل پیشنهادی ۲: تضمین توانمندسازی و مشارکت معنادار افراد دارای ناتوانی و سازمان‌های نمایندگی آن‌ها در
۱۹۸	اجرای هرگونه اقدام بخش سلامت
	اصل پیشنهادی ۳: نظارت و ارزیابی میزان تأثیر اقدامات بخش سلامت بر عدالت در سلامت برای افراد دارای
۱۹۹	ناتوانی
۲۰۲	پیوست ۱. روش‌شناسی مرور دامنه‌ای متون
۲۱۰	پیوست ۲. فرایند مشاوره
۲۱۳	پیوست ۳. شیوع ناتوانی - روش‌شناسی
۲۱۶	پیوست ۴. روش‌شناسی تحلیل‌های اقتصادی
۲۲۰	پیوست ۵. استانداردهای جمع‌آوری داده‌ها در مورد ناتوانی

در حال حاضر تقریباً یک میلیارد و سیصد میلیون نفر در سراسر جهان با ناتوانی‌های قابل توجه دست و پنجه نرم می‌کنند. این رقم در دهه گذشته افزایش یافته و بنا بر تغییرات جمعیتی و اپیدمیولوژیکی، همچنان در حال افزایش است. این امر ضرورت انجام اقدامات مؤثر را تبیین می‌سازد.

اولین گزارش جهانی در خصوص ناتوانی و ضرورت آن، حدوداً یک دهه پیش توسط سازمان جهانی سلامت و بانک جهانی منتشر گشت. از آن زمان تاکنون، پیشرفت‌های قابل توجهی در اکثر کشورها حاصل شده است؛ با این حال، هنوز بسیاری از افرادی که با ناتوانی زندگی می‌کنند، نادیده انگاشته می‌شوند. همچنین، بنابر نابرابری‌هایی که در حیطه‌ی سلامت شاهد آن هستیم، این افراد زودتر از سایرین جان خود را از دست می‌دهند و در حین حیات خود، عملکرد ضعیف‌تری دارند. به علاوه، این قشر بیش از عموم مردم تحت تأثیر مسائل حاد سلامت قرار می‌گیرند.

عدم اقدام برای رفع این نابرابری‌های در سلامت برای افراد دارای ناتوانی به معنای انکار حق جهانی برای داشتن بالاترین استاندارد قابل دستیابی سلامت است. طبق قوانین بین‌المللی حقوق بشر و بسیاری از چارچوب‌های قانونی داخلی، هر کشوری موظف است به این نابرابری‌ها رسیدگی کند.

پس از وقوع همه‌گیری کووید-۱۹، نابرابری‌ها در امر سلامت بیش از پیش نمود یافت. این نابرابری‌ها پس از پاندمی بسیار تشدید شد و گستره بیشتری از جمعیت را فرا گرفت. محدودیت‌هایی که افراد دارای ناتوانی و خانواده‌های آن‌ها با آن مواجه گشتند شامل محدودیت‌های اعمال اجتماعی و الزامات فاصله‌گذاری فیزیکی بود. همچنین، اولویت‌بندی ارائه خدمات سلامت، این افراد را از دسترسی به خدمات ضروری که برای حفظ سلامت و ارتقای عملکردهایشان لازم بود، منع می‌کرد. از آنجایی که جهان به بهبودی از همه‌گیری کووید-۱۹ و آماده شدن برای شرایط اضطراری سلامت آینده ادامه می‌دهد، ما فرصتی داریم تا از طریق رویکرد مراقبت‌های اولیه سلامت، نظام‌های سلامت را برای افراد دارای ناتوانی فراگیرتر کنیم. انجام این کار باید بخشی از حرکت هر کشور به سمت پوشش همگانی سلامت و سایر اهداف مرتبط با سلامت در اهداف توسعه پایدار باشد.

گزارش جهانی عدالت در سلامت برای افراد دارای ناتوانی، اطلاعات مبتنی بر شواهدی را برای تغییرات نظام‌مند، جامع و پایدار در بخش سلامت ارائه می‌کند. این گزارش خط‌مشی‌های کلیدی و اقدامات برنامه‌ریزی‌شده و توصیه‌هایی را برای کشورهای عضو برای تقویت و گسترش خدمات برای افراد دارای ناتوانی ترسیم می‌کند.

ما امیدواریم که دولت‌ها، شرکای سلامت و جامعه مدنی، از جمله سازمان‌های افراد دارای ناتوانی، برای اجرای توصیه‌های این گزارش با یکدیگر همکاری کنند تا افراد دارای ناتوانی بتوانند بالاترین استاندارد قابل دستیابی سلامت را محقق کنند.

Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus
Director-General, World Health Organization

سازمان سلامت جهانی (WHO) مایل است از کلیه مشارکت‌کنندگان به‌خاطر حمایت و راهنمایی‌شان تشکر کند. بدون اختصاص زمان و تخصص آن‌ها، این گزارش میسر نمی‌شد.

گزارش جهانی عدالت سلامت برای افراد دارای ناتوانی توسط کالویان کامنوف^۱، داریل بارت^۲، اما پیرس^۳، آلاکوس سیزا^۴، با پشتیبانی فنی مانگای بالاسگرام^۵، آلیسون چو^۶، ملانی گرو^۷، جولیت میلگیت^۸، ماریا فرانچسکا مورو^۹، دیپا امی پالانیپن^{۱۰}، امی راسل^{۱۱}، و امره اوموچو^{۱۲} تحت هدایت کلی بنته میکلسن^{۱۳}، مدیر بخش بیماری‌های غیرواگیر، و رن مینگهوی^{۱۴}، دستیار مدیر کل نوشته شده است. توسعه و نهایی شدن با حمایت یاسامان اعتمادی^{۱۵} و رایبن شاسرو^{۱۶} امکان پذیر شد.

این گزارش از مشارکت کارکنان WHO بهره‌مند شد:

محمد باپیرامهارات^{۱۷}، شانون بارکلی^{۱۸}، ملانی برترام^{۱۹}، رایانا احمد بو هاکا^{۲۰}، مارزیا کالوی^{۲۱}، الکس کاماچو^{۲۲}، بوخن کائو^{۲۳}، ماتئو سزاری^{۲۴}، شلی چادا^{۲۵}، سومنات چاترجی^{۲۶}، جورجیو کومتتو^{۲۷}، ناتالی درو^{۲۸}، آنتونی دوتین^{۲۹}، عبدالرحمن الویشاهی^{۳۰}، میشل فانک^{۳۱}، سوزانا لیدیا گومز ریز^{۳۲}، ووتر دی گروت^{۳۳}، هایاتی حسن^{۳۴}، شیرین حیدری^{۳۵}، ارنستو جارامیلو^{۳۶}، سافو کالاندروف^{۳۷}، جاگدیش کائور^{۳۸}، چاپال خسنابیس^{۳۹}، پائولین کلاینیتز^{۴۰}، تئادورا کولر^{۴۱}، آکو کوامی^{۴۲}، دانیل لو بیر^{۴۳}، ناتالی میل^{۴۴}، جودی، میرلمن^{۴۵}، اندرو میرلمن^{۴۶}، ساتیش میشر^{۴۷}، ریوکو میازاکی کراوس^{۴۸}، وین مو مو تیت^{۴۹}، کاتال مورگان^{۵۰}، دریک مونیته^{۵۱}، پودنتین موسابیماننا^{۵۲}، تایننا ناکاری^{۵۳}، جوپس ناتو^{۵۴}، مارجولاین نیکود^{۵۵}، افسر آلانا^{۵۶}، میریام اورکات^{۵۷}، کریستینا پالیتو^{۵۸}، ادیت پاتویارد^{۵۹}، خوان پابلو پنا روزاس^{۶۰}، سونیل پوکرل^{۶۱}، مارتین آنت پروس^{۶۲}، کومانان راساناتان^{۶۳}، الکساندرا راک^{۶۴}، آنا لورا راس^{۶۵}، خوزه آنتونیو رویز پستیگو^{۶۶}، بینتا ساکو^{۶۷}، هالا ساکر^{۶۸}، کایلی شا^{۶۹}، بولورما سوخباتور^{۷۰}، خوان تلو^{۷۱}، تاشی توبگی^{۷۲}، نوری تورو پولانکو^{۷۳}، ماساهیرو زاکوچی^{۷۴}.

1. Kaloyan Kamenov
5. Mangai Balasegaram
9. Maria Francesca Moro
13. Bente Mikkelsen
17. Mohammed Bappirambharath
21. Marzia Calvi
25. Shelly Chadha
29. Antony Duttine
33. Wouter de Groote
37. Safo Kalandarov
41. Theadora Koller
45. Jody-Anne Mills
49. Win Moh Moh Thit
53. Taina Nakari
57. Miriam Orcutt
61. Sunil Pokhrel
65. Anna Laura Ross
69. Kylie Shae
73. Nuria Toro Polanco

2. Darryl Barrett
6. Allison Choe
10. Deepa Amy Palaniappan
14. Ren Minghui
18. Shannon Barkley
22. Alex Camacho
26. Somnath Chatterji
30. Abdelrahman Elwishahy
34. Hayatee Hasan
38. Jagdish Kaur
42. Aku Kwamie
46. Andrew Mirelman
50. Cathal Morgan
54. Joyce Nato
58. Christina Pallitto
62. Martine Annette Prüss
66. Jose Antonio Ruiz Postigo
70. Bolormaa Sukhbaatar
74. Masahiro Zakoji

3. Emma Pearce
7. Mélanie Gréaux
11. Amy Russell
15. Yasaman Etemadi
19. Melanie Bertram
23. Bochen Cao
27. Giorgio Cometto
31. Michelle Funk
35. Shirin Heidari
39. Chapel Khasnabis
43. Daniel Low-Beer
47. Satish Mishra
51. Derrick Muneene
55. Marjolaine Nicod
59. Edith Patouillard
63. Kumanan Rasanathan
67. Binta Sako
71. Juan Tello

4. Alarcos Cieza
8. Juliet Milgate
12. Emre Umucu
16. Robin Chasserot
20. Rayana Ahmad Bou Haka
24. Matteo Cesari
28. Nathalie Drew
32. Susana Lidia Gomez Reytez
36. Ernesto Jaramillo
40. Pauline Kleinitz
44. Nathalie Maggay
48. Ryoko Miyazaki-Krause
52. Pudentienne Musabyimana
56. Alana Officer
60. Juan Pablo Peña Rosas
64. Alexandra Rauch
68. Hala Saker
72. Tashi Tobgay